กลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีต่อ ขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่

EFFECT OF RISK MANAGEMENT STRATEGY IN GLOBALIZATION ERA TOWARDS SMES COMPETITIVENESS IN CHIANG MAI PROVINCE

แสงอุดม ภุมราเศวต, สุภาภรณ์ บุญทองเถิง และ วาทินี พรมทอง
Saeng Udom Phumara Sawet, Supaporn boonthongtherng and watinee promthong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยมากกว่า 45 ปี ระดับปริญญาตรี ตำแหน่งปัจจุบันเป็นเจ้าของธุรกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท สำหรับประเภทธุรกิจเป็นธุรกิจการค้าปลีก มีทุนจดทะเบียนเริ่มต้นน้อยกว่า 500,000 บาท ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 1-5 ปี และมีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน กลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการผลิต รองลงมา คือ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี และน้อยที่สุด คือ ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการและความเสี่ยงด้านโลจิสติกส์มีระดับความเสี่ยงเท่ากัน สำหรับขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs โดยรวมอยู่ในระดับมาก ขณะเดียวกัน ผลการศึกษายังพบว่า กลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนากลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงของธุรกิจ SMEs เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันต่อไป

คำสำคัญ : กลยุทธ์, การจัดการความเสี่ยง, ธุรกิจ SMEs

Abstracts

The purpose of the research was to study effect of risk management strategy in globalization era towards SMEs competitiveness in Chiang Mai. Questionnaires were used as a research instrument to collect the data from 400 SMEs entrepreneurs in Chiang Mai. Statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, and correlation analysis. Results of the research showed that most SMEs entrepreneurs were female, whose ages were more than 45 years old. Most had Bachelor's Degrees and worked as business owners with average monthly income of 20,000 baht. Most of the SMEs were retail business with initial investment less than 500,000 baht. Average period of operation was 1-5 years and had less than 10 employees. Overall, risk management strategy in Chiang Mai was in a high level. Considered by aspect, the production risk was in a high level, followed by technology risk. The lowest level was management and logistics with equal level of risk. Overall SMEs competitiveness was in a high level as well. Moreover, results also showed that risk management strategy had a positive relationship with SMEs competitiveness in Chiang Mai at statistically significant level of 0.05. Therefore, results of this study could be used as guidelines for improvement and development of risk management strategy for increased competitiveness of SMEs business.

Keywords: Strategy, Risk Management, SMEs Business

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (Small and Medium Enterprises: SMEs) เป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตก้าวหน้า เนื่องจากธุรกิจ SMEs เป็นธุรกิจที่มีปริมาณในจำนวนมาก และมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไป เป็นธุรกิจที่จัดตั้งได้ง่าย ใช้เงินลงทุนไม่มากนักในการประกอบธุรกิจ จังหวัดเชียงใหม่เป็นอีกหนึ่งจังหวัดในประเทศไทยที่มีธุรกิจ SMEs เกิดขึ้นค่อนข้างมากและเป็นธุรกิจที่ช่วยในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของจังหวัดให้มีเติบโตยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ประเทศพม่า ลาว เป็นต้น และได้มีการติดต่อค้าขายชายแดนระหว่างกัน ย่อมมีการแข่งขันมากขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญและหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงทางการแข่งขันที่เกิดขึ้นในเร็ววัน ซึ่งกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงเป็น กลยุทธ์ที่ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญเพื่อค้นหา ระบุและวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจว่ารุนแรงมากน้อยอย่างไร เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงและจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งการจัดการนี้จะทำให้ธุรกิจมีความสามารถในการแข่งขันต่อไป

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่มีกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงเป็นอย่างไร อยู่ในระดับใด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานำไปใช้ในการวางแผนหาแนวทางในการจัดการความเสี่ยงและให้ธุรกิจเตรียมรับกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ยิ่งกว่านั้นกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพสามารถเป็นแนวทางให้ธุรกิจนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์และขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 102,950 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2559)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 ราย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ มีข้อคำถามจำนวน 5 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Checklist) ได้แก่ ประเภทของธุรกิจ รูปแบบของธุรกิจ ทุนจดทะเบียนในการดำเนินธุรกิจ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ และจำนวนพนักงาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 32 ข้อ ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ จำนวน 5 ข้อ ความเสี่ยงด้านการเงินจำนวน 5 ข้อ ความเสี่ยงด้านการผลิต จำนวน 6 ข้อ ความเสี่ยงด้านการตลาด จำนวน 5 ข้อ ความเสี่ยงด้านสังคมและวัฒนธรรม จำนวน 3 ข้อ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี จำนวน 4 ข้อ และความเสี่ยงด้านโลจิสติกส์ จำนวน 4 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ แบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงภายใต้ยุคโลกาภิวัฒน์ที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ แบบสอบถามมีลักษณะ แบบปลายเปิด (Open-ended)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำไปทดลองใช้ (Try-Qut) กับกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alfa Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) จำนวน 30 ราย พบว่า ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.95 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 สอดคล้องตามข้อเสนอแนะของ Nunnally and Berstein (1994) กล่าวว่า ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือควรมีค่ามากกว่า 0.7 ดังนั้น แบบสอบถามครั้งนี้จึงนำไปเก็บข้อมูลจริงได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ด้วยวิธี การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โปรดัค โมเม้นต์ (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสามารถนำเสนอดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยมากกว่า 45 ปี สถานภาพสมรสแล้ว การศึกษาระดับปริญญาตรี ตำแหน่งปัจจุบันเป็นเจ้าของธุรกิจ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท

2. ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจในลักษณะกิจการเจ้าของคนเดียว ประเภทการค้าปลีก มีทุนจดทะเบียนเริ่มต้นน้อยกว่า 500,000 บาท มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 1-5 ปี มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน และมีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อปี 100,000-300,000 บาท

3. การวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ($\bar{X}$ = 4.13) รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.09) และน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการและด้านโลจิสติกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}$ = 4.02)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงกับขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลยุทธ์การจัดการความเสี่ยง ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การเงิน การผลิต การตลาด สังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยี และโลจิสติกส์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 00.55, 0.56,0 .62, 0.59, 0.56,0.58, และ 0.59 ตามลำดับ